

Pensar com a científics, no com a advocats

per PERE ESTUPINYÀ

Un advocat primer té un cas i després busca proves per defensar-lo, mentre que un científic –com a mínim en teoria– primer té unes proves i després conclou un cas. La diferència és subtil però no baladí.

Just ahir, a Washington DC, em vaig trobar una biòloga que treballa en un *lobby* antitransgènics. La seva funció com a lobbista és intentar influir en persones que tinguin poder regulador sobre cultius modificats genèticament. Parlant amb ella em vaig adonar que en tot moment defensava la seva posició amb arguments científics i citant articles publicats en revistes de referència. No m'interessa el tema dels transgènics en si, però el problema fou que la seva interpretació dels estudis era un pèl esbiaixada, i fins i tot alguns dels articles citats estaven ja retractats (el cas del francès Seralini).

«Us sobta que els polítics puguin estar discutint arguments durant hores sense arribar a un acord? Recordeu que solen ser advocats, no científics»

Quan li vaig fer veure aquests fets, ella de seguida els va negar i contraargumentà de manera més visceral i posicionada. Llavors li vaig dir que no estava actuant com a científica sinó com a advocada, i li vaig citar la frase que Neil Degrasse Tyson va dir ben al començament del primer episodi del nou *Cosmos*: «Posa a prova les idees amb l'experimentació i l'observació. Continua ferm amb les idees que passin la prova i rebutja aquelles que fallin. Segueix l'evidència allà on et porti i qüestiona-ho tot. Accepta aquests termes... i el Cosmos és teu.»

És tota una declaració d'intencions, i una descripció de la manera com funciona el pensament científic: primer busques evidències i després traus conclusions o idees. Just el contrari del que fa un advocat o una *lobbista* quan es planteja defensar un client: parteix d'unes idees o conclusions predeterminades i després busca evidències que hi donin suport.

Il·lustració: Moisés Mahiques

Per a un investigador el dubte és obligatori i les seves hipòtesis inicials han de ser flexibles als resultats experimentals que obtingui. I si no és així, si s'encaparra a defensar-les, estarà actuant com un advocat, no com un bon científic. Pensar científicament no és tant saber molta física o biologia com estar predisposat a modificar les teves idees.

Al contrari, un client no estarà massa content si el seu advocat fa el mateix i a mig judici davant proves contràries dubta i deixa de defensar la «seva» veritat. «Hi ha dues veritats, la real i la del cas» i «el que no està als actes no està al món», diuen a la carrera de dret. Ambdues afirmacions haurien de generar suspicàcies a qualsevol investigador. Ser parcial és una obligació per a l'advocat i una falta per al bon científic.

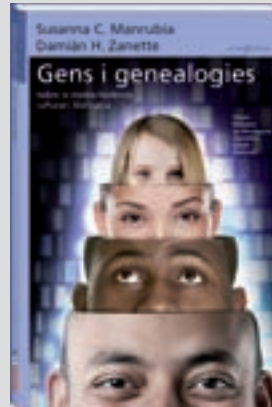
Sóc plenament conscient que ni la ciència ni els científics són tan nobles com això, i que la feina dels advocats és molt més complexa que aquesta pèssima caricatura que n'he fet. Disculpeu per la sobreesimplificació. Però des de fa temps em fascina reflexionar sobre aquest ordre de pensament invers entre el científic que treu conclusions objectives de les proves, i l'advocat que selecciona subjectivament les proves que recolzin les conclusions (i fins i tot amaga si pot les que no ho facin). I m'hipnotitza justament perquè m'adono com de llunyà és aquest pensament científic en la nostra vida quotidiana, i com de profundament advocats som a l'hora de sentir, reflexionar, decidir i discutir.

No pensem en funció del que veiem, sinó que veiem en funció del que pensem (o sentim). Sembla estar impregnat en la nostra naturalesa. Quan diem que algú «veu el que vol veure», és justament això. Des de la mare que sempre defensarà el seu fill, el soci que immediatament veurà penal o llançament a la piscina segons si la caiguda és dins l'àrea del seu equip o del contrari, o els judicis esbiaixats que fem de certes situacions en funció de la manera com ens afectin personalment. Som plens de contradiccions. Us sobta que els polítics puguin estar discutint arguments durant hores sense arribar a un acord? Recordeu que solen ser advocats, no científics.

I això em porta a una última idea que no ha passat encara el filtre experimental: és obvi que s'han de defensar uns ideals i aquí la ciència poc té a dir, però tinc la hipòtesi que el món aniria millor si aprenguéssim a pensar més com a científics que com advocats, i especialment en l'àmbit de la política es prenguessin decisions basades amb l'evidència i no a la inversa. És l'única manera que el Cosmos pot ser nostre. ☺

Pere Estupinyà. Escriptor i divulgador científic, Nova York.

sensefronteres

PUV PUBLICACIONS
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

www.bromera.com
edicions

bromera